

Wordt met Robert Fico alles anders in Slowakije? Nee, het is vooral een herhaling van zetten

Posted on 4 oktober 2023 by Rudolf Kooijman

Toen ik in 2006 naar Slowakije verhuisde, won de sociaaldemocratische partij Smer (Richting) van Robert Fico de parlementsverkiezingen. Met tussenpozen is Fico sindsdien twaalf jaar minister-president geweest. Na de moord in 2018 op de journalist Ján Kuciak en zijn verloofde werd hij min of meer onder druk van het volk gedwongen om af te treden. Zijn rechterhand Peter Pellegrini werd toen minister-president.

Pellegrini richtte later zijn eigen sociaaldemocratische partij Hlas (Stem) op. De afgelopen drieënhalf jaar stonden in het teken van een regering geleid door de volledig onbetrouwbare activist Igor Matovič, die later het veld moest ruimen voor zijn rechterhand Eduard Heger. Toen ook de regering van Heger viel, heeft de Slowaakse presidente een tijdelijke regering benoemd onder leiding van de vicepresident van de Slowaakse nationale bank.

Gisteren zijn de vervroegde parlementsverkiezingen met overwicht gewonnen door Fico en zijn partij Smer. De kans is heel groot dat er een coalitie komt van Smer, Hlas en de Slowaakse nationalistische partij SNS. In die nationalistische partij zitten nogal wat verstokte Russofielen.

Slowakije krijgt de regering die het wil en verdient

Als liberaal ben ik niet echt tevreden over de uitslag van de verkiezingen, maar de uitslag is een getrouwe afspiegeling van Slowakije en de Slowaken. Slowakije krijgt de regering die het wil en verdient. Net als in 2006 ontbreekt bij Fico elke vorm van visie op de toekomst van Slowakije. Slechts 40 procent van alle dorpen en steden in Slowakije heeft riolering en waterleiding om maar eens iets essentieels te noemen. In feite hebben alle regeringen sinds 1948 dat verwaarloosd.

Op korte termijn gaat er – zoals altijd na verkiezingen – een omvangrijke rokade plaatsvinden op alle mogelijke niveaus. In tegenstelling tot Nederland worden leidinggevende functies in Slowakije vaak bezet op grond van politieke benoemingen. Dat gaat betekenen dat het hoofd van het Slowaakse Functionele Parket, het zogenaamde Gespecialiseerde Parket, zijn baan verliest. De nieuwe minister-president heeft tijdens een persconferentie gezegd dat ook het hoofd van de nationale politie wordt vervangen.

De Slowaakse presidente wil Fico belasten met het samenstellen van een nieuwe regering. Tegen diezelfde Fico, doctor in de rechtswetenschappen, heeft zij onlangs aangifte gedaan wegens smaad en laster. Hij heeft samen met zijn vaste medewerkers een omvangrijke populistische haatcampagne gevoerd en voor een ernstige polarisering van de maatschappij gezorgd.

Er zijn twee grote vragen die nu beantwoord moeten worden. De toekomstige drie coalitiepartijen hebben beloofd om iets te doen aan de stijgende prijzen van levensmiddelen en van de energiekosten en om de salarissen en pensioenen te verhogen. Waarvan dat betaald moet worden, is onduidelijk.

Daarnaast is de oorlog in Oekraïne een belangrijk discussiepunt. Slowakije heeft vanaf het begin van de Russische agressie naar vermogen royale steun verleend aan Oekraïne. Daarbij gaat het om humanitaire en militaire hulp. Ook heeft

Slowakije veel Oekraïense vluchtelingen opgevangen.

De nieuwe coalitie zal doorgaan met humanitaire ondersteuning, maar stoppen met militaire hulp. Dat klinkt dramatischer dan de te verwachten werkelijkheid. Slowakije heeft al zijn Mig-straaljagers aan Oekraïne geschonken. Dat was een mooi gebaar, maar het ging om oude toestellen en slechts een deel ervan kon vliegen. Slowakije had een onderhoudscontract met Rusland maar sinds het begin van de oorlog kwam er van onderhoud niets meer terecht. De Russische technici zijn uiteindelijk het land uitgezet.

Een stortvloed aan Syrische vluchtelingen

Het Slowaakse luchtruim wordt inmiddels bewaakt door straaljagers uit Tsjechië, Polen en Hongarije. Binnenkort krijgt Slowakije de eerste van een reeks splinternieuwe F-16's geleverd.

Slowakije heeft ook ander wapentuig aan Oekraïne geschonken, maar vooral heeft het contracten gesloten over de levering van houwitsers en grote hoeveelheden munitie. Dit wordt deels betaald door Oekraïne zelf en deels door diverse westerse landen. Het zal geen verbazing wekken, dat de toekomstige coalitiepartijen geen bezwaar hebben tegen het voortduren van deze leveringen, die voor veel nieuwe werkgelegenheid in Slowakije zorgen.

Slowakije heeft te maken met een stortvloed aan Syrische vluchtelingen. Die komen vooral vanuit Hongarije het land binnen: via de zogenoemde groene grens in het zuiden van Slowakije. Het is erg lastig om die grens waterdicht af te sluiten; de tijdelijke regering doet net als haar voorganger geen enkele poging om de bewaking te verbeteren.

Fico weet dat Slowakije niet zonder de EU en de NAVO kan

De verwachting is dat de nieuwe regering van Fico, die overigens erg goed kan opschieten met de Hongaarse premier Viktor Orbán, onmiddellijk veel soldaten en politie naar de grens zal sturen om de vluchtelingenstroom te stoppen. Pikant is daarbij dat juist Fico in zijn vorige termijn als premier heeft geregeld dat vluchtelingen van de Slowaakse vreemdelingenpolitie een verklaring kunnen krijgen dat zij legaal in het land verblijven. Veel Syrische vluchtelingen kiezen er daarom

voor om eerst in Slowakije zo'n verklaring te halen en vervolgens door te reizen naar Tsjechië of Polen. Die landen sturen de vluchtelingen vervolgens weer terug naar Slowakije.

Na alle demagogie van de toekomstige drie coalitiepartijen is het afwachten wat er overblijft van hun harde kritiek op de Europese Unie, de NAVO en Oekraïne. Vermoedelijk zal het met een sisser aflopen. Vooral Fico en Pellegrini realiseren zich terdege dat Slowakije niet zonder de hulp en steun van de Europese Unie en de NAVO kan. Daarnaast beseffen ze heel goed dat de landingsbaan van het vliegveld van de West-Oekraïense stad Oezjgorod een paar meter van de Slowaakse grens eindigt. Het is voor niemand aantrekkelijk om door het prikkeldraad heen naar een Russische bezetter te kijken die meerdere keren heeft verklaard dat ook Slowakije inmiddels een vijandig land is.

Tijdens mijn bezoek aan Bratislava een paar dagen geleden heb ik in winkels, restaurants en musea veel aardige, goed opgeleide jonge Slowaken ontmoet en ook Oekraïense vluchtelingen. Allemaal met een volledig gebrek aan belangstelling voor de politieke escapades van de oudere generatie. Allemaal hard werkend en bezig met het opbouwen van hun eigen toekomst. Hoop doet leven!

Rudolf Kooijman *is beëdigd tolk/vertaler en Slowakije-specialist.*

Wynia's Week *is er het hele jaar door, twee keer per week. De donateurs maken dat mogelijk. Bent u ook supporter van Wynia's Week? Doneren kan* ***HIER*** ***Hartelijk dank!***